

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว

กณิศนันท์ ดีดวง

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว ประชากรจำนวน 65 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว โดยนำประเด็นการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 3 ลำดับสุดท้ายของขอบข่ายงาน 4 ด้าน มาเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญ 9 คน คัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักปฏิบัติ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา กลุ่มละ 3 คน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิควิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว อยู่ในระดับปานกลาง

2) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว จากการสนทนากลุ่ม การบริหารงานทั้ง 4 งาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมตัดสินใจร่วมกัน และต้องมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้กับชุมชนทราบตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โรงเรียนต้องให้ความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากร และงบประมาณจากท้องถิ่น เพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหาร และครู ต้องสนับสนุน ให้บริการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการให้บริการด้านวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ ตามความเหมาะสมและควรกำหนดนโยบาย กฎเกณฑ์ กติกาต่างๆ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โรงเรียนจัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ทั้ง 4 งานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลในการบริหารงาน

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน/โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว

บทนำ

ปัจจุบันการสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้รับบริการหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย พัฒนาระบบการทำงานและการจัดบริการขององค์กรให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการได้อย่างชัดเจน โดยภาครัฐของไทยมีการผลักดันให้การปฏิรูปราชการเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เน้นการให้ระบบราชการทำงานในลักษณะบูรณาการ สร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่างๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551) นอกจากนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ขององค์กร เพราะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมคือการที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการใช้วิธีการแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร ตลอดจนการให้โอกาสและอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมาย (Cohen and Uphoff, 1997)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ได้ระบุไว้ว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ยึดหลักสังคมมีส่วนร่วม การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นๆ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นๆ ให้แก่สถานศึกษา และร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) โดยต้องคำนึงถึงการวางแผนการตัดสินใจร่วมกันมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในองค์กรจึงจะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ (วันชัย มีชาติ, 2557)

การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเป็นอย่างมากการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกระบวนการดำเนินงาน ตลอดจนถึงกระบวนการประเมินผลหรือในกระบวนการบริหาร การบริหารแบบมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการบริหารงาน ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่ม มีการสนับสนุนการทำงาน บุคลากรมีขวัญกำลังใจที่ได้มีส่วนร่วม ได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร มีความภาคภูมิใจ มีความกระตือรือร้นทำงานเต็มความสามารถ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ลดความขัดแย้งลดการต่อต้านจากฝ่ายปฏิบัติได้มีโอกาสร่วม

ทำงานร่วมคิดร่วมตัดสินใจลดปัญหาในการทำงานทำให้งานสำเร็จได้รวดเร็วเพราะความร่วมมือจากทุกคนทุกฝ่ายนอกจากนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารที่มีประสิทธิภาพ (จันทร์ณี สงวนนาม. 2553)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานทั้ง 4 ด้านอันประกอบด้วยการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป จากการกระจายอำนาจการบริหารจัดการตามระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 โดยโรงเรียนทำหน้าที่หลักในการให้การศึกษา อบรมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชน เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม ประสพการณ์ที่เด็กเรียนรู้นั้นมิใช่อยู่นิเวศเฉพาะโรงเรียนเพียงอย่างเดียว โรงเรียนต้องคำนึงถึงความรู้จากชุมชนด้วย ดังนั้นโรงเรียนต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชน ด้วยการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ผู้บริหารต้องสื่อสารและสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนชุมชน เพื่อให้มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อใช้ทรัพยากรที่อยู่ทั้งในโรงเรียนและชุมชนร่วมกันให้เกิดประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนในการวางแผนเป้าหมาย กำหนดนโยบาย เพื่อฝึกอบรมบุคคลตามความต้องการ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียน (ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง. 2557)

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ทรัพยากรขอบเขตภารกิจ การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปฐมวัย การศึกษาภาคบังคับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย ทั้งนี้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และได้มาตรฐานที่รัฐกำหนด ตลอดจนตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ให้เด็กปฐมวัย ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ และเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อม ที่จะเข้ารับการศึกษาในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กที่มีอายุในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน พัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดระบบการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย และเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาของท้องถิ่น ดำเนินการตามความต้องการ และคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ตามศักยภาพ และความสามารถของท้องถิ่น บำรุงศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2549)

โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว ในฐานะเป็นในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน ต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในปีที่ผ่านมาพบว่า ในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ จุดควรพัฒนาทั้งระดับการศึกษาปฐมวัย และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา และการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

สถานศึกษา โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาและเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นตัวแทนของชุมชน ในการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการของสถานศึกษาอย่างมีระบบและมีความต่อเนื่อง ควรมีการ ประชาสัมพันธ์ ประสานความร่วมมือในการระดมทรัพยากรจากชุมชน และท้องถิ่น ควรเปิดโอกาสให้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม (บทสรุปผู้บริหารสถานศึกษา. ๒๕๖๒) จาก จุดควรพัฒนาดังกล่าว ทำให้โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัวต้องหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากผู้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อให้มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ สถานศึกษากำหนด และจัดการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ ต้องการให้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น

ผู้ศึกษาในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว และศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของ โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว อันจะนำโรงเรียนไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและวัตถุประสงค์ด้าน การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้าน

หนองบัว

ประโยชน์ของการศึกษา

เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว ทำให้ การพัฒนาการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานและเป้าประสงค์ของโรงเรียน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ด้านการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อ ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว และระยะที่ 2 เป็น การศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียน เทศบาลบ้านหนองบัว มีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว โดย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชน กำหนดขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน เทศบาลบ้านหนองบัว ที่ยังดำรงตำแหน่งตามวาระในปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คนและเครือข่าย ผู้ปกครองของห้องเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2563 รวม 17 ห้องเรียน จำนวน 119 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 134 คน โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 65 คน ดังนี้

- 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ไม่รวมผู้อำนวยการสถานศึกษา) จำนวน 14 คน

2) เครือข่ายผู้ปกครองของห้องเรียน ผู้ดำรงตำแหน่ง ประธาน รองประธานและ เลขานุการ จำนวน 51 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษากำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว โดยมีส่วนร่วมตามขอบข่ายภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphaff (1977) ใน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 3) การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

3. ตัวแปรที่ศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว ตามหลักการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphaff (1977) 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

4. สถานที่และระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา

- 1) สถานที่ในการศึกษาคครั้งนี้ คือ โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว สังกัดเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- 2) ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา คือ เดือนพฤษภาคม 2560 – ตุลาคม 2563

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussiob) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดผู้เชี่ยวชาญ 9 คน คัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักปฏิบัติ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา กลุ่มละ 3 คน ดังนี้

- 1) กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการกองการศึกษา และศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
- 2) กลุ่มนักปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายการบริหารงานทั่วไป หัวหน้าฝ่ายการบริหารงานทั่วไป
- 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนชุมชน ประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในสถานศึกษา

2. ตัวแปรที่ศึกษา

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว

3. สถานที่และระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา

1) สถานที่ในการศึกษาค้างนี้ คือ โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว สังกัดเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2) ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา คือ เดือนพฤษภาคม 2560 – ตุลาคม 2563

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาได้ให้คำจำกัดความของคำและข้อความ เพื่อการสื่อสารความหมายที่ตรงกันค้างนี้

1.5.1 การบริหารงานโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานตามขอบข่ายภารกิจงานของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ค้างนี้

1) การบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา การทำแผนพัฒนาการศึกษาและการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา การจัดหา คัดเลือก ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนา แหล่งเรียนรู้

2) การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานในการทบทวนแผนพัฒนาการศึกษา เสนอของงบประมาณ ระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษา จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ติดตาม ประเมินผลและรายงานการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี บริหารการเงิน การบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3) การบริหารบุคคล หมายถึง การดำเนินงานในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การจัดกิจกรรมยกย่อง เชิดชูเกียรติ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน

4) การบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานธุรการ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและ พัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหาร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

1.5.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชน ในการบริหารงานตามขอบข่ายภารกิจงานของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรักษาสผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ตามหลักการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphaff (1977) ค้างนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีโอกาสดำเนินการกำหนดทางเลือก การประเมินทางเลือกและการตัดสินใจเลือกเพื่อนำทางที่เลือกมาสู่การปฏิบัติในการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียน เพื่อให้การบริหารงานของโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การร่วมดำเนินการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนของชุมชน โดยมีส่วนร่วมในการใช้ความสามารถและทักษะในการร่วมทำกิจกรรม โครงการต่างๆ มีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงาน มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อปรับปรุงขบวนการทำงาน

3) การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียน ร่วมรับผลประโยชน์ด้านวัตถุ ค่าตอบแทนรายได้ ร่วมรับผลประโยชน์ด้านสังคมเกี่ยวกับการรับบริการหรือความพึงพอใจ ร่วมรับผลประโยชน์ด้านบุคคล ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานต่างๆ ที่มีการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม เพื่อนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

1.5.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ข้อเสนอแนะ วิธีการปฏิบัติที่นำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้ ในการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยยึดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

1.5.4 โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว สังกัดเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1.5.5 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว สังกัดเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ดำรงตำแหน่งตามวาระในปีการศึกษา 2563 ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1.5.6 เครือข่ายผู้ปกครอง หมายถึง คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว ที่เกิดจากการรวมกันระหว่างผู้ปกครองนักเรียน เพื่อร่วมมือกับสถานศึกษาในการประกอบกิจกรรมด้านการพัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2563

เครื่องมือและวิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการศึกษา ตามระเบียบวิธีวิจัย ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่หนึ่ง เป็นแบบสอบถาม 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphaff (1977) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วม ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วม ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วม ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วม ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วม ในระดับน้อยที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่สอง เป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสนทนาพูดคุยกัน 9 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการกองการศึกษา และศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
- 2) กลุ่มนักปฏิบัติ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายการบริหารงานทั่วไป หัวหน้าฝ่ายการบริหารงานทั่วไป
- 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ดังนี้ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนชุมชน ประธานกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน

3. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากหนังสือ ตำราต่างๆตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษารั้งนี้
- 2) ศึกษาแนวคิด วิธีการสร้างเครื่องมือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของลิเคิร์ท
- 3) สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมขอบข่ายภารกิจงานของสถานศึกษาละรูปแบบการมีส่วนร่วม
- 4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ถูกต้องและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข
- 5) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Content validity Congruen Index : IOC) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- +1 หมายความว่า แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้อง/ตรงตามวัตถุประสงค์
- 0 หมายความว่า ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้อง/ไม่สอดคล้องหรือตรงตามวัตถุประสงค์
- 1 หมายความว่า ข้อคำถามไม่สอดคล้อง/ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ค่า IOC คำนวณได้จะต้องมีค่า ≥ 0.5 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามนี้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

6) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับคณะกรรมการสถานศึกษา และเครือข่ายผู้ปกครอง ของโรงเรียนเทศบาลบ้านค่าย ที่ไม่ใช่ประชากร 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 94 – 96) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัวอยู่ในระดับปานกลาง

2) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว จากการสนทนากลุ่ม การบริหารงานทั้ง 4 งาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมตัดสินใจร่วมกัน และต้องมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆให้กับชุมชนทราบตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โรงเรียนต้องให้ความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากร และงบประมาณจากท้องถิ่น เพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหาร และครู ต้องสนับสนุนให้บริการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการให้บริการด้านวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ ตามความเหมาะสมและควรกำหนดนโยบาย กฎเกณฑ์ กติกาต่างๆและ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โรงเรียนจัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ทั้ง 4 งาน อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลในการบริหารงาน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. แนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการคือการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารงานวิชาการสร้างความตระหนักในการเข้าร่วมประชุมของผู้ปกครองจัดงานสัมพันธ์บ้านหนองบัวเพื่อให้ชุมชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสร้างหลักสูตรทางเลือกให้กับผู้ปกครองจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง รายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบและจัดทำเอกสารเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการของโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมสามัญศึกษาองค์การมัธยมศึกษา (2543) พบว่าสถานศึกษาควรมีการกำหนดกลยุทธ์ในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและความพร้อมของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษารูปแบบต่างๆ โดยใช้แผนยุทธศาสตร์ที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการในขณะเดียวกันผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาควรยอมรับและเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในคณะกรรมการสถานศึกษาและกรรมการกิจกรรมอื่น ๆ ควรกำหนดหลักเกณฑ์คัดเลือกตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาที่เชื่อมั่นได้ว่าได้ตัวแทน

จากทุกกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสามารถที่จำทำหน้าที่ในฐานะเป็นกรรมการสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาควรเน้นบทบาทของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วม นามระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับระดับคุณภาพที่กำหนดและมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง

2. แนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานงบประมาณคือการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารงานงบประมาณคือให้ชุมชนเข้ามามีส่วนในการรับรู้ถึงแผนงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและแผนการใช้งบประมาณรายงานผลการใช้งบประมาณที่ได้ที่ได้รับจากการสนับสนุนให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ เชิญชวนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรมีการประเมินความพึงพอใจในด้านคุณภาพของอาหารและจัดเผยแพร่เอกสารของทางโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของศักราชฟ้าขาว (2540) พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษา คณะกรรมการส่วนใหญ่เห็นว่าในสภาพปัจจุบันควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมคณะกรรมการมากกว่าการให้จัดการศึกษาได้โดยตรงผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางการศึกษาสูงมีมนุษยสัมพันธ์ควรส่งเสริมให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาควรบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภูมิสำเนาอยู่ในชุมชนนั้น ๆ รัฐควรสนับสนุนงบประมาณให้คณะกรรมการระดับต่าง ๆ มากขึ้นตลอดถึงวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยการมีส่วนร่วมของชุมชนควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในองค์คณะบุคคลที่มาขององค์คณะบุคคลควรมาจากสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ปฏิบัติ ครูอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและควรกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจนควรปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นและมีความหลากหลายรัฐควรปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาพ จันทรา (2540) พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารโครงการมากที่สุด ได้แก่ บุคลากรเข้าใจบทบาทหน้าที่การวางแผนการงบประมาณการจัดองค์กรการประสานงานมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนปัจจัยที่เป็นปัญหามากที่สุดจะเกี่ยวข้องกับด้านงบประมาณที่ได้รับและหน่วยเหนือมีการนิเทศกำกับติดตามไม่ต่อเนื่องด้านการวางแผนพบว่าควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจากการสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้านพบว่าส่วนใหญ่ไม่ทราบนโยบายและแผนงานโครงการที่มีต่อชุมชนชุมชนควรมีส่วนร่วมและให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้และดำเนินการให้จริงจังสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

3. แนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานบุคคลคือการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารงานบุคคลคือเชิญชวนเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนสำรวจความต้องการในการพัฒนาบุคลากรสร้างเอกลักษณ์ของโรงเรียนให้เด่นชัดและประชาสัมพันธ์ให้ทราบความเคลื่อนไหวในงานพัฒนาบุคลากรสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา พินเศษ (2547) พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีส่วนร่วมในการกำหนดความเป็นในการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับปานกลางและมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 3 ด้านคือการวางแผนพัฒนาบุคลากรปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรและประเมินผลการพัฒนาบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของสัมพันธ์ อุปลา (2541) พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับปานกลางโดยมีส่วนร่วมในการงานกิจการมากกว่าด้านอื่น ๆ ปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางปัญหาที่สำคัญคือชุมชนเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้นและชุมชนควรมีส่วนร่วมรับรู้การตัดสินใจกำหนดนโยบายของโรงเรียนปัญหาที่สำคัญคือเมื่อมีการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนมักไม่แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่จะคล้อยตามประธานที่ประชุม

4. แนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานทั่วไปคือสอบถามความเห็นจากชุมชนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำและร่วมแก้ปัญหาจัดเผยแพร่ความก้าวหน้าของโรงเรียนและมีการประเมินโครงการทุกโครงการสอดคล้องกับงานวิจัยของสมลักษณ์ ภูคำแสน (2540) พบว่าสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารทั่วไปมีส่วนร่วมมาก ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายการกำหนดนโยบายการอำนวยความสะดวกการประสานงานการรายงานผลและการบริหารงบประมาณการมีส่วนร่วมปานกลาง ได้แก่ การจัดองค์การการแบ่งสายงานและการบริหารงบประมาณด้านงานวิชาการชุมชนมีส่วนร่วมมากในเรื่องการจัดหาวิทยากรท้องถิ่นการจัดหาหนังสือเรียนการหาทุนให้นักเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมในส่วนของอาคารสถานที่เพื่อการประชุมการจัดงานพิธีกรรมและการช่วยบำรุงรักษาในส่วนของการควบคุมและการประเมินการใช้อาคารสถานที่ที่ประชาชนมีส่วนร่วมระดับปานกลางสอดคล้องกับงานวิจัยของถาวรสุข นพกิจ (2545) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุดโดยทุกงานอยู่ในระดับมากคืองานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานงานส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ งานการให้บริการชุมชนงานการจัดตั้งกลุ่มชมรมสมาคมมูลนิธิ งานประชาสัมพันธ์และงานรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว

1.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารงานวิชาการควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนโดยจัดให้มีการศึกษาดูงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรของโรงเรียนโครงการฝึกอบรมให้กับคนที่ไม่มีงานทำ

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารงบประมาณควรมีการชี้แจงงบประมาณที่ได้รับทั้งเงินงบประมาณเงินนอกงบประมาณและเงินอื่น ๆ เพื่อให้ชุมชนรับทราบและมีการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและสมาคมศิษย์เก่าเพื่อจัดตั้งกองทุนของโรงเรียน

1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารงานบุคคลควรมีสันนิบาตบุคลากรไปศึกษาดูงานสร้างเครือข่ายคนพิการเพื่อพัฒนาบุคลากรรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

1.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการบริหารงานทั่วไปควรสร้างเครือข่ายของชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน

2.2 ศึกษาค้นคว้าความต้องการของชุมชนว่าต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องใดบ้าง

2.3 ควรวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนเพื่อให้เกิดแนวทางที่หลากหลายซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป